

Les dones, motor de les lluites socials

Text: **JORDI PIQUÉ PADRÓ** | HISTORIADOR I ARXIVER

L'any 1933, durant la Segona República, la dona veurà reconegut el seu dret a votar. Després del cop d'estat del juliol del 1936 contra el règim legítim republicà, el clima revolucionari afavorirà la participació femenina en l'àmbit polític i sindical. Les necessitats que comportarà la guerra també possibilitaran que les dones ultrapassin les tradicionals funcions que tenien assignades en l'esfera domèstica.

Acabada la guerra a Tarragona el 15 de gener de 1939, en el marc d'una repressió ferotge, a la ciutat només una dona serà executada, Elisa Cardona, però onze més moriran a conseqüència de les pèssimes condicions de vida a la presó del convent de les Oblates. Centenars de dones seran processades en consells de guerra, moltes seran depurades professionalment, com la professora Montserrat Bertrán, i altres marxaran camí de l'exili, com Dolors Martí.

El nou model de feminitat imposat pel franquisme implicava el retorn de la dona a una situació subalterna, sota un control patriarcal i sotmesa a la moral del nacionalcatolicisme. La dona només podia ser filla, esposa o mare. A inicis dels 50, la Sección Femenina del partit únic FET-JONS tenia enquadrades a la ciutat prop de sis-centes dones, a les quals transmetia els valors més tradicionals i ultracatólics. A banda dels Coros y

Acció reivindicativa a les portes de la Tabacalera, l'any 2005. Fons Comitè d'Empresa de la Tabacalera. Centre d'Imatges de Tarragona / L'Arxiu

Danzas i l'Escuela del Hogar, la Sección Femenina gestionava el servei assistencial de l'Auxilio Social i la prestació i formació obligatòria del Servicio Social. També disposava de la residència femenina Carlos Enrique Vidal, prop de l'Arrabassada, i de l'alberg Jaime I a les Masies de Poblet.

PILAR PRADELLS, CARME CASAS I TERESA FORTUNY SÓN ALGUNES DE LES ACTIVISTES DE L'ANTIFRANQUISME A TARRAGONA

L'antifranquisme i l'activisme cultural d'aquells anys van ser forçosament minoritaris, clandestins i testimonials, una resistència lloable

i èpica. El camí a recórrer per aconseguir els drets de les dones tornava a ser llarg i costerut. En aquest camí trobem a Tarragona dones com, entre d'altres, Pilar Pradells, mare de set fills, que l'any 1956 va crear la cèl·lula del PSUC a Torreforta i que l'any 1975, junt amb altres dones, va fundar l'Associació de Veïns de Torreforta. O bé Carme Casas, mare de dos fills, també activista política i sindical de la clandestinitat. I altres com Teresa Fortuny, que com a sindicalista i activista política va seguir ben de prop —i va participar-hi—, molts dels conflictes laborals registrats a Tarragona des de finals dels 60, com els de Tabacalera, Valme-line, Sol Galena o Loste.

La fi del franquisme no va significar ni de bon tros la fi de les lluites socials. En aquest sentit, trobem Lourdes Latorre, que l'any 1976 va ser sòcia fundadora del Bloc Feminista de Tarragona i que exercia de sexòloga al Centre de Planificació Familiar creat l'any 1981, Lola Paniagua, activista ecologista, i Carme Lleyda, membre de l'equip de coordinació de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca. Totes elles són protagonistes de l'exposició "Les dones, motor de les lluites socials a Tarragona", organitzada per Òmnium Cultural del Tarragonès dins del cicle *Lluites compartides*. ■